

HANDBOEK FAMILIAAL VERMOGENSRECHT

HANDBOEK FAMILIAAL VERMOGENSRECHT

Renate BARBAIX

Tweede editie

 intersentia
Antwerpen – Cambridge

Handboek familiaal vermogensrecht. Tweede editie
Renate Barbaix

© 2018 Intersentia
Antwerpen – Cambridge
www.intersentia.be

ISBN 978-94-000-0986-8 (gebonden)
ISBN 978-94-000-0987-5 (paperback)
D/2018/7849/96
NUR 822

Alle rechten voorbehouden. Behoudens uitdrukkelijk bij wet bepaalde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, op welke wijze ook, zonder de uitdrukkelijke voorafgaande toestemming van de uitgever.

Ondanks alle aan de samenstelling van de tekst bestede zorg, kunnen noch de auteurs noch de uitgever aansprakelijkheid aanvaarden voor eventuele schade die zou kunnen voortvloeien uit enige fout die in deze uitgave zou kunnen voorkomen.

VOORWOORD

Het voorliggende boek is de volledig herwerkte tweede editie van het *Handboek Familiaal Vermogensrecht*, dat in 2016 voor het eerst bij Intersentia verscheen.

Het boek gegroeid uit de lesvoorbereidingen van mijn colleges Familiaal Vermogensrecht (3e bachelor), die ik sedert februari 2008 doceer aan de Universiteit Antwerpen.

Delen van het boek werden eerder gepubliceerd als *Handboek Erfrecht en giften* (2011), en later ook *Beginselen relatievermogensrecht* (in 2012) en *Beginselen Erfrecht* (in 2013).

In 2016 opteerde ik ervoor om alle onderdelen opnieuw te integreren in één allesomvattend handboek. De complexiteit van het familiaal vermogensrecht en de haast permanente wisselwerking tussen de drie grote deeldomeinen van het familiaal vermogensrecht waren de belangrijkste redenen voor deze keuze.

Sedert 2016 heeft het familiaal vermogensrecht ingrijpende wijzigingen ondergaan. In 2017 werd het erfrecht grondig hervormd; in 2018 was het huwelijksvermogensrecht aan de beurt en vond er ook een (beperkte) reparatie van de Erfwet 2017 plaats.

Al deze hervormingen zijn geïntegreerd in deze herwerkte editie.

Omdat het oude recht in beide domeinen nog geruime tijd van toepassing zal blijven, is ook de bespreking van het oude recht in de tekst (verkort) behouden. Om de lezer duidelijk te maken welke aspecten uitsluitend relevant zijn in het oude recht, is ervoor geopteerd om deze onderdelen in een kleinere, inspringende tekst op te nemen.

Het boek beoogt de lezer een algemeen maar toch gedetailleerd overzicht te geven van de bijwijken zeer technische regels van het familiaal vermogensrecht. Ik heb ook getracht de onderlinge wisselwerking tussen de drie deeldomeinen van het familiaal vermogensrecht zoveel mogelijk bloot te leggen. De focus ligt steeds op de basisprincipes, zodat het een nuttig instrument kan zijn, zowel voor de student als voor de professional die regelmatig met problemen van familiaal vermogensrecht wordt geconfronteerd.

Op deze wijze hoop ik een zo breed mogelijk publiek te bereiken.

Wie niet thuis is in de materie kan ter kennismaking van het rechtsdomein te rade gaan in mijn boek *Familiaal vermogensrecht in essentie* (Intersentia, 2018, vierde herwerkte editie).

De tekst is up to date gehouden tot 1 augustus 2018 en verwerkt de wetswijzigingen die tot dan in het *Belgisch Staatsblad* zijn gepubliceerd.

Daar waar de nieuwe regels nog niet in voege zijn, wordt dat in voetnoot vermeld.

Een boek schrijven van een dergelijke omvang is een intense inspanning, zelfs wanneer die gespreid is over een hele tijd.

Ik dank dr. Ayfer Aydogan, Linde Wuyts, Bert Van Den Houte en Maxime Poppe voor het minutieus nalezen van de drukproef.

Grote delen van het boek schreef ik in Nieuwpoort, mijn tweede thuisbasis en de plaats waar ik grote delen van mijn jeugd doorbracht. Toen en nu was de zee mijn muze. Vele inzichten zijn er gekomen wanneer ik, na een dag werken op een tekst, bij avond of nacht een wandeling maakte op het strand.

Ik draag dit boek op aan mijn grootouders Johannes Baptist Storme (1925-2013) en Gabrielle Vanhove (1922-2016).

Renate Barbaix

Nieuwpoort, 1 september 2018

INHOUD

Voorwoord.....	v
----------------	---

DEEL I.

RELATIEVERMOGENSRECHT.....	1
----------------------------	---

Algemene bibliografie.....	3
----------------------------	---

Inleiding.....	5
----------------	---

ONDERDEEL 1. HUWELIJKSVERMOGENSRECHT.....	9
---	---

Afdeling 1. Definitie en begrippen.....	9
---	---

Afdeling 2. Bronnen van het huwelijksvermogensrecht.....	11
--	----

Hoofdstuk 1.

Het primair stelsel.....	15
--------------------------	----

Inleiding.....	15
----------------	----

Afdeling 1. Toepassingsgebied <i>ratione personae</i> en <i>ratione materiae</i>	17
--	----

Afdeling 2. Krachtlijnen van het primair stelsel.....	18
---	----

I. Krachtlijn 1. Gelijkheid en behoud van de handelingsbekwaamheid....	19
--	----

II. Krachtlijn 2. Solidariteit tussen de echtgenoten en bescherming van het gezinsleven.....	20
--	----

A. Hulp- en bijdrageverplichting.....	21
---------------------------------------	----

B. De bescherming van de gezinswoning.....	27
--	----

§ 1. Echtgenoot (of één van hen) is eigenaar van of houder van een zakelijk recht op de gezinswoning.....	32
---	----

§ 2. Echtgenoot (of één van hen) is huurder van de gezinswoning.....	34
--	----

C. Hoofdelijkheid voor de huishoudelijke schulden.....	37
--	----

D. Handhavingsregime.....	39
---------------------------	----

§ 1. Dringende voorlopige maatregelen.....	39
--	----

§ 2. Nietigverklaring van bepaalde rechtshandelingen.....	41
---	----

III. Krachtlijn 3. Behoud van de zelfstandigheid.....	43
---	----

A. De vrijheid van beroepsuitoefening.....	43
--	----

B.	Inning en besteding van de inkomsten	44
C.	Opening van een bankrekening of een kluis.	45

Hoofdstuk 2.

Secundair huwelijksvermogensrecht.	47
---	-----------

Afdeling 1. Wettelijk huwelijksvermogensstelsel	50
---	----

I. Het statuut van de goederen.	51
---	----

A. De residuaire gemeenschapskwalificatie als uitgangspunt	54
--	----

§ 1. Principe	54
-------------------------	----

§ 2. Bewijs.	55
----------------------	----

B. De baten.	59
----------------------	----

§ 1. Baten van het eigen vermogen	60
---	----

a. Goederen eigen omwille van hun oorsprong.	60
--	----

1. Goederen eigen omwille van het ogenblik van de verwerving	60
--	----

2. Goederen verkregen onder kosteloze titel.	64
--	----

b. Goederen eigen door hun aard.	67
--	----

1. De accessoria	67
----------------------------	----

i. Toebehoren van eigen goederen of rechten	68
---	----

ii. Goederen aan een echtgenoot overgedragen door een bloedverwant in de opgaande lijn.	71
---	----

iii. Het aandeel door een echtgenoot verkregen in een goed waarvan hij reeds mede-eigenaar is	72
---	----

iv. Goederen verkregen door zaakvervangingsbelegging of wederbelegging van eigen goederen.	73
--	----

a. Zaakvervangingsbelegging.	73
--------------------------------------	----

b. Belegging en wederbelegging.	74
---	----

v. De levensverzekeringen (en de groepsverzekeringen).	78
--	----

2. De strikt persoonlijke goederen	88
--	----

i. Kleren en voorwerpen voor persoonlijk gebruik.	88
---	----

ii. Het literaire, artistieke en industriële eigendomsrecht.	89
--	----

iii. Het recht op herstel van persoonlijke, lichamelijke of morele schade.	89
--	----

iv. Het recht op een pensioen, een lijfrente of een soortgelijke uitkering, dat één van de echtgenoten alleen bezit	92
---	----

v.	De lidmaatschapsrechten verbonden aan vennootschapsaandelen die met gemeenschappelijke gelden zijn verkregen en op naam van één echtgenoot zijn ingeschreven . . .	96
vi.	Recht op de goederen die een echtgenoot exclusief voor de uitoefening van zijn beroep of voor de uitbating van zijn bedrijf aanwendt	99
vii.	Recht op cliënteel	103
viii.	Goederen eigen op grond van artikel 1401, § 2 BW	104
§ 2.	Baten van het gemeenschappelijk vermogen	105
a.	Inkomsten uit beroepsbezigheden	106
b.	Vruchten, inkomsten en interesten van eigen goederen	107
c.	Schenkingen en legaten aan beide echtgenoten	109
d.	Andere goederen	109
C.	De schulden	110
§ 1.	Het definitief passief en het voorlopig passief	111
§ 2.	<i>Contributio</i> – definitief passief	111
a.	Eigen schulden	112
1.	Schulden eigen door hun oorsprong	113
2.	Schulden eigen door hun aard	114
i.	Schulden door een van de echtgenoten aangegaan in het uitsluitend belang van het eigen vermogen	114
ii.	Schulden ontstaan uit een persoonlijke of zakelijke zekerheid door één van de echtgenoten gesteld in een ander belang dan dat van het gemeenschappelijk vermogen	115
iii.	Schulden behorende tot een door een der echtgenoten uitgeoefend beroep dat hem verboden is krachtens artikel 216, of ontstaan uit handelingen die een der echtgenoten niet mocht verrichten zonder de medewerking van de andere echtgenoot of zonder rechterlijke machtiging	116
iv.	Schulden ontstaan uit een strafrechtelijke veroordeling of uit een onrechtmatige daad begaan door een der echtgenoten	117
b.	Gemeenschappelijke schulden	118

1.	De schulden aangegaan door beide echtgenoten, gezamenlijk of hoofdelijk.	118
2.	Schulden aangegaan door een van de echtgenoten ten behoeve van de huishouding en de opvoeding van de kinderen.	119
3.	Schulden door een der echtgenoten aangegaan in het belang van het gemeenschappelijk vermogen	120
4.	Schulden ten laste van giften, aan de twee echtgenoten gezamenlijk of aan een van de echtgenoten onder beding dat de gegeven of vermaakte goederen gemeenschappelijk zijn	121
5.	De interesten die een bijzaak vormen van de eigen schulden van een der echtgenoten	121
6.	Onderhoudsschulden jegens bloedverwanten in de neerdalende lijn van één van de echtgenoten . . .	121
§ 3.	<i>Obligatio</i> – voorlopig passief	124
a.	Verhaalsrecht van de schuldeisers met betrekking tot de eigen schulden	125
1.	Regel	125
2.	Uitzonderingen	126
i.	Beperkte verhaalsmogelijkheid: verhaal op het gemeenschappelijk vermogen in de mate dat dit vermogen zich heeft verrijkt.	126
ii.	Beperkte verhaalsmogelijkheid: verhaal op de helft van de nettobaten van het gemeenschappelijk vermogen	127
iii.	Integrale verhaalsmogelijkheid: verhaal op het eigen vermogen van beide echtgenoten en op het gemeenschappelijk vermogen	129
b.	Verhaalsrecht van de schuldeisers met betrekking tot gemeenschappelijke schulden.	130
1.	Regel	130
2.	Uitzonderingen	131
II.	Het bestuur van de vermogens	133
A.	Bestuur van het eigen vermogen	135
B.	Bestuur van het gemeenschappelijk vermogen	136
§ 1.	Principe: het concurrent bestuur.	137
§ 2.	Uitzondering 1: alleenbestuur	141
a.	Op grond van de regels van het primair stelsel	142
b.	Beroepsuitoefening.	142
§ 3.	Uitzondering 2: het gezamenlijk bestuur.	144

a.	Daden van beschikking bij gezamenlijke beroeps- uitoefening	147
b.	Gewichtige rechtshandelingen	147
c.	Schenking van gemeenschapsgoederen	151
C.	Beschermingsmechanisme bij onrechtmatig gebruik van de bestuursregeling	152
§ 1.	Beschermingsmechanisme om de weigering of de onmogelijkheid om medewerking te verlenen te neutra- liseren	153
§ 2.	Beschermingsmechanisme om het onrechtmatig optreden te voorkomen of ongedaan te maken	153
a.	Preventieve bescherming	154
1.	Het rechterlijk verbod	154
2.	Ontneming van de bestuursbevoegdheden	155
b.	Repressieve bescherming	156
1.	De vordering tot nietigverklaring	157
2.	De vordering tot schadevergoeding	158
III.	Ontbinding, vereffening en verdeling	160
A.	De ontbinding	160
§ 1.	Het begrip “ontbinding”	161
§ 2.	De gronden van de ontbinding van het stelsel	162
a.	Ontbinding van het huwelijk leidt tot ontbinding van het stelsel	164
b.	Ontbinding van het stelsel leidt niet noodzakelijk tot ontbinding van het huwelijk	165
§ 3.	Het ogenblik van de ontbinding van het stelsel	167
a.	Ogenblik van de ontbinding bij overlijden	168
b.	Ogenblik van de ontbinding bij echtscheiding en scheiding van tafel en bed	168
1.	Echtscheiding wegens onherstelbare ontwrich- ting van het huwelijk	169
2.	Echtscheiding door onderlinge toestemming	179
c.	Ogenblik van de ontbinding bij gerechtelijke scheiding van goederen	180
d.	Ogenblik van de ontbinding bij de minnelijke overgang naar een ander stelsel	181
§ 4.	De gevolgen van de ontbinding van het stelsel	182
a.	Postcommunautaire onverdeeldheid	182
b.	Boedelbeschrijving	186
B.	Vereffening en verdeling van het huwelijksvermogensstelsel	188
§ 1.	Stap 1. Vaststelling van de samenstelling van de ver- schillende vermogens	194

§ 2. Stap 2. Opmaak van de vergoedingsrekeningen	194
a. Begrip	195
b. Vergoedingshypotheses	197
1. Vermogensverschuivingen tussen één van de eigen vermogens en het gemeenschappelijk vermogen	198
2. Overschrijding van de bestuursbevoegdheid	207
c. Omvang van de vergoeding	208
1. Basisbedrag	208
2. Interesten	213
d. Dubbele compensatie	214
§ 3. Stap 3. Verrekening van de lasten van het gemeenschap- pelijk vermogen	216
§ 4. Stap 4. Verrekening van de vergoedingen	217
§ 5. Stap 5. Verdeling	218
a. Principe: (kwalitatieve en kwantitatieve) gelijkheid	218
b. De preferentiële toedeling als wettelijke uitzonde- ring op de regel van de kwalitatieve gelijkheid	220
1. Algemeen	220
2. Voorwerp van de preferentiële toewijzing	221
3. Modaliteiten van de preferentiële toewijzing	225
4. Toepassingsgebied ratione materiae	227
i. Gemeenschapsgoederen	227
ii. Andere dan gemeenschapsgoederen?	230
5. Beneficiaris van de preferentiële toewijzing en toewijzingscriteria	233
6. Toewijzingsprocedure	239
c. Heling als wettelijke uitzondering op de regel van de kwantitatieve gelijkheid	240
§ 6. Appendix – lot van de begunstigingen bij levensverzeke- ring in geval van echtscheiding	242
Afdeling 2. Conventionele stelsels	246
I. Inleiding	246
II. Het huwelijkscontract	247
A. Inhoudelijke geldigheidsvereisten	249
§ 1. Toestemming	251
§ 2. Bekwaamheid	252
B. Vormvereisten	257
§ 1. Voorhuwelijks huwelijkscontract	257
§ 2. Wijziging van het huwelijksvermogensstelsel gedurende het huwelijk	259
a. Algemeen	259

b.	De vormvereisten <i>sensu lato</i> voor de wijziging van het huwelijkscontract	261
1.	Algemeen	261
2.	De ‘gemeenrechtelijke wijzigingsprocedure’	264
i.	De wijzigingsakte en de facultatieve boedelbeschrijving	264
ii.	De publicatievoorschriften	268
3.	De “grote wijzigingsprocedure”	269
i.	De vormvereisten	269
ii.	“De vereffening van het vorige stelsel”	271
4.	Gevolgen van de wijziging	277
III.	De conventionele stelsels	277
A.	Algemeen	278
§ 1.	Contractvrijheid (en de grenzen daaraan)	278
§ 2.	Rol van het wettelijk stelsel	282
B.	Gemeenschapsstelsels	283
§ 1.	Typologie van de bedingen	285
a.	Het statuut van de goederen	285
1.	Inbreng of uitbreng	285
2.	Gevolgen van de wijziging van het statuut	288
b.	Vereffening en verdeling van het gemeenschappelijk vermogen	289
1.	Vereffening van het huwelijksvermogensstelsel	290
i.	De modaliteiten van de vergoedingsrekeningen	290
ii.	Tijdstip van de vergoeding?	292
2.	Verdeling van het gemeenschappelijk vermogen	294
i.	Afwijking van de principiële kwalitatieve gelijkheid	294
ii.	Afwijking van de principiële kwantitatieve gelijkheid	294
a.	Bedingen van vooruitmaking	295
b.	Bedingen van ongelijke verdeling	295
§ 2.	Kwalificatie van de toegekende voordelen	302
a.	Objectieve, onweerlegbare wettelijke kwalificatie	302
b.	Draagwijdte van de wettelijke kwalificatieregels	305
c.	De wettelijke kwalificatieregels – plafonds	307
1.	Kwalificatie van huwelijksvermogensrechtelijke voordelen tegenover gemeenschappelijke afstammelingen	307

2.	Kwalificatie van huwelijksvermogensrechtelijke voordelen tegenover niet-gemeenschappelijke afstammelingen	309
3.	Samenloop tussen gemeenschappelijke en niet-gemeenschappelijke afstammelingen	311
d.	Theorie van de huwelijksvoordelen	314
§ 3.	Lot van de huwelijksvoordelen (en de overlevingsrechten) in andere gevallen dan bij overlijden	318
a.	Bij ontbinding van het huwelijksvermogensstelsel	318
1.	Bij ontbinding van het stelsel door overlijden	318
i.	Principe	318
ii.	Uitzondering: (erfrechtelijke) onwaardigheid	319
2.	Bij ontbinding van het stelsel door echtscheiding (of scheiding van tafel en bed)	324
3.	De conventionele overgang naar een ander stelsel en de gerechtelijke scheiding van goederen	327
b.	Bij de erkenning of vaststelling van een overspelige afstamming	327
c.	Bij de feitelijke scheiding	329
C.	Stelsel van scheiding van goederen	330
§ 1.	Zuivere scheiding van goederen	334
a.	Statuut van de goederen	335
1.	Actief	335
2.	Passief	336
3.	Bewijs	336
b.	Bestuur	338
c.	Ontbinding, vereffening en verdeling van het huwelijksvermogensstelsel	341
D.	Rechterlijke billijkheidscorrectie	343
§ 2.	Correcties op het stelsel van scheiding van goederen	344
a.	De principiële geldigheid	345
b.	Juridisch regime van de correcties	346
c.	Verschijningsvormen van de correcties	347
1.	Toegevoegd intern gemeenschappelijk vermogen	347
2.	Verrekenbeding	350
i.	Aard en kenmerken van het verrekenbeding	351
ii.	De kwalificatie van de verrekenvordering	355

ONDERDEEL 2. SAMENWONINGSVERMOGENSRECHT	357
Inleiding	359
Afdeling 1. Definitie, historiek en begrippen	360
Afdeling 2. Bronnen van het samenwoningsvermogensrecht	362
Hoofdstuk 1.	
Wettelijke samenwoning	363
Inleiding	363
Afdeling 1. Primair wettelijk samenwoningsvermogensrecht	363
I. De solidariteit en de bescherming van het gezin	364
A. Bescherming van de gezinswoning.	364
B. Bijdrageverplichting	364
C. Hoofdelijkheid voor huishoudelijke schulden en de opvoeding van de kinderen	365
D. Handhaving	365
II. Toepassingsgebied <i>ratione personae</i> en <i>ratione temporis</i>	366
Afdeling 2. Secundair wettelijk samenwoningsvermogensrecht?	367
I. Wettelijke regeling	367
II. Conventionele regeling	369
A. Samenwoningsovereenkomsten	369
§ 1. Algemeen.	369
§ 2. Contractvrijheid en beperkingen	370
B. Beschermingstechnieken buiten een samenwoningsovereen- komst	371
Hoofdstuk 2.	
Feitelijke samenwoning	377
Afdeling 1. Primair (feitelijk) samenwoningsvermogensrecht (?)	377
I. Een (soort van) verplichting tot bijdrage in de lasten van de samenleving	377
II. Hoofdelijkheid (?)	380
Afdeling 2. Secundair (feitelijk) samenwoningsvermogensrecht (?)	380
I. Wettelijke regeling	380
II. Conventionele regeling	381
A. Samenlevingsovereenkomsten.	381
B. Andere overeenkomsten	381

DEEL II.

ERFRECHT 383

Algemene bibliografie 385

Inleiding 387

Afdeling 1. Definitie en begrippen 387

Afdeling 2. Bronnen van het erfrecht 389

Afdeling 3. Het voorwerp van het erfrecht: de nalatenschap 390

I. Het actief van de nalatenschap 391

II. Het passief van de nalatenschap 394

III. Extrapatrimoniale rechten 396

Afdeling 4. De ‘gewone’ en de anomale nalatenschap 398

Afdeling 5. Verkrijging *iure hereditario* – *iure proprio* 399

Hoofdstuk 1.

Het openvallen van de nalatenschap 403

Afdeling 1. De nalatenschap valt open door de dood 403

I. “Overlijden” 404

A. Fysiek overlijden 404

B. Vermissing 404

C. Afwezigheid 405

II. Relevantie 408

Afdeling 2. De nalatenschap valt open in de woonplaats 408

Hoofdstuk 2.

Erfbekwaamheid 411

Afdeling 1. Bestaan 413

I. De erfgenaam moet al leven 413

A. Algemeen 413

B. Het bijzondere geval van het reeds verwekte kind 414

C. Bijzondere problemen bij medisch begeleide voortplantings-
technieken 416

II. De erfgenaam moet nog in leven zijn 418

A. Algemeen 418

B. Het bijzondere geval van vermissing en afwezigheid 419

C. Het bijzondere geval van de commoriënten 421

Afdeling 2. Niet onwaardig zijn 424

I. De onwaardigheid bij de ab intestaat devolutie 425

A. Algemene gronden van onwaardigheid 426

§ 1. De onbetamelijke gedragingen	427
a. Automatische: opzettelijke feiten met de dood tot gevolg	428
b. Geen automatische: opzettelijke feiten zonder de dood tot gevolg	430
§ 2. Gevolgen van de onwaardigheid	431
a. Gevolgen van de onwaardigheid voor de onwaardige erfgenaar	432
i. Geen rechtstreekse erfrechtelijke aanspraken op de nalatenschap	432
ii. Geen onrechtstreekse erfrechtelijke aanspraken ...	433
b. De gevolgen voor de erfgenamen van de onwaardige erfgerechtigde	436
c. De gevolgen voor de derden-verkrijgers	437
B. Specifieke gronden tot onwaardigheid	437
§ 1. Artikel 33, 5 ^e Jeugdbeschermingswet	438
§ 2. Artikel 745 ^{septies} jo. artikel 745 ^{octies} BW	439
II. De onwaardigheid bij de conventionele devolutie	439

Hoofdstuk 3.

Overgang van de nalatenschap	441
Afdeling 1. De voorlopige bezitsoverdracht	442
I. Algemeen	442
II. Kenmerken van de saisine	444
Afdeling 2. De eigendomsoverdracht en de erfkeuze	445
I. Het optierecht	446
II. Kenmerken van het optierecht	450
III. Kenmerken van de uitoefening van het optierecht	452

Hoofdstuk 4.

Wettelijke devolutie	455
Afdeling 1. De ab intestaat erfgerechtigden	455
Onderafdeling 1. De ‘gewone’ wettelijke devolutie	455
I. De bloedverwanten	457
A. Wie is een erfgerechtigde bloedverwant?	460
§ 1. Principe: juridisch vastgestelde afstamming als sleutel tot erfgerechtigdheid	460
a. Algemeen	460
b. Adoptie	464
1. Volle adoptie	465
2. Gewone adoptie	465

§ 2.	Uitzondering: aanspraken op de nalatenschap zonder juridische vaststelling van de afstamming	467
B.	Toewijzingsregels	469
§ 1.	Toewijzingscriteria: orde, graad en lijn	469
a.	Orde	470
b.	Graad	472
c.	Lijn	473
§ 2.	Toewijzingsregels tussen de bloedverwanten	474
a.	Regel 1: prioriteit van de ordes	475
b.	Regel 2: prioriteit van de graden binnen dezelfde orde	477
1.	Algemeen	477
2.	Een bijzonder geval: de toewijzing binnen de tweede orde	478
c.	Uitzondering op de orden- en gradenprioriteit: kloving	479
1.	(Gewone) kloving	481
2.	Kleine kloving	485
d.	Uitzondering op de gradenprioriteit: plaatsvervulling	487
1.	Techniek	487
2.	Toepassingsvoorwaarden	492
II.	De langstlevende partner	495
A.	De erfrechtelijke aanspraken van de langstlevende echtgenote ...	497
§ 1.	Voorwaarden om te erven	498
a.	Niet uit de echt of van tafel en bed gescheiden	498
b.	Geen afstand gedaan van de ab intestaat erfrechtelijke aanspraken	500
§ 2.	De omvang van de erfaanspraken	503
a.	De langstlevende echtgenote komt op met afstammelingen van de overledene	504
1.	Algemeen	504
2.	Caveat: tegenwerpelijke van de afstamming ...	510
3.	Compensatiemaatregelen ten voordele van (bepaal)de afstammelingen	513
i.	Bijzondere regels met betrekking tot het erfrechtelijk vruchtgebruik	514
ii.	Assepoesterverplichting	514
b.	De langstlevende echtgenote komt op met geprivilegieerde zijverwanten en/of ascendenten	517
1.	Algemeen	517

2.	Compensatiemaatregel ten voordele van de ascendenten	523
c.	De langstlevende echtgenote komt op met verdere zijverwanten	524
d.	De langstlevende echtgenote komt op zonder bloedverwanten.	525
e.	Erfrechtelijke aanspraken ongeacht met wie de langstlevende echtgenote tot de nalatenschap komt.	525
§ 3.	Bijzondere kenmerken van het erfrechtelijk vruchtge- bruik.	526
a.	Bijzondere regels bij de aanvang van het erfrechtelijk vruchtgebruik	527
b.	Bijzondere regels inzake de beëindiging van het erfrechtelijk vruchtgebruik.	529
1.	De omzetting van het erfrechtelijk vruchtge- bruik	530
i.	Begrip.	531
ii.	Omzettingsmodaliteiten	532
iii.	Titularissen van het omzettingsrecht	534
a.	De langstlevende echtgenote komt op samen met gemeenschappelijke afstammelingen	534
b.	De langstlevende echtgenote komt op samen met niet-gemeenschappelijke afstammelingen	535
c.	De langstlevende echtgenote komt op met andere erfgenamen dan afstam- melingen	538
d.	Uitzonderingen	539
iv.	Kenmerken van het omzettingsrecht	541
v.	Waardebepaling van het erfrechtelijk vruchtgebruik	542
a.	Waardering van erfrechtelijk vrucht- gebruik	542
b.	Bijzondere waarderingsregeling tegenover voorhuwelijkse afstamme- lingen.	545
vi.	Voorwerp van het omzettingsrecht.	547
2.	Uitsluiting of vervallenverklaring van het erfrechtelijk vruchtgebruik	549
B.	De langstlevende wettelijk samenwonende partner	554
§ 1.	Voorwaarden om te erven	555

a.	De wettelijk samenwonende partner	555
b.	Geen afstameling van de eerstoverledene	557
§ 2.	De omvang van de erfrechtelijke aanspraken	558
a.	Een dubbel omschreven erfrechtelijke aanspraak op de preferentiële goederen voor de langstlevende wettelijk samenwonende partner	558
b.	Compensatiemaatregelen tegenover de erfgerech- tigde bloedverwanten voor het gedeeltelijke verlies van erfrechtelijke aanspraken	561
	Onderafdeling 2. De anomale devolutie	562
	Afdeling 2. De wijze van verdeling van de nalatenschap	563
I.	Wijze van verdeling	564
A.	(Afgebrokkeld) principe: erfrecht in natura	564
B.	Uitzonderingen op het principe van de kwalitatieve gelijkheid	565
§ 1.	Algemeen	565
a.	Oud recht	565
b.	Nieuw recht	566
§ 2.	De later opduikende erfgenamen	569
a.	Algemeen	569
b.	Principiële bescherming voor derden-verkrijgers	570
c.	Toepassingsvoorwaarden	571
II.	Het voorwerp van de verdeling: de te verdelen massa	573
A.	Inleiding	575
B.	Aard en doelstelling van de inbreng	577
C.	Het voorwerp van de inbreng	579
D.	De vordering tot inbreng	580
§ 1.	Titularis van de vordering tot inbreng	580
§ 2.	Wie is tot inbreng gehouden?	581
a.	Als erfgenaam-bloedverwant tot de nalatenschap komen	581
1.	Principes	581
2.	Enkel schenkingen die de erfgenaam zelf heeft gekregen (?)	583
i.	Plaatsvervulling	583
ii.	Inbreng ten behoeve van een derde	589
b.	Begiftigde zijn van een gift binnen erfdeel of schuldenaar van de <i>decuius</i>	592
1.	“Gift binnen erfdeel”	592
2.	Schenking van meer dan het erfdeel	593
E.	De wijze van inbreng van de giften	598
§ 1.	Oud recht	599
a.	De inbreng tussen de klassieke bloedverwanten	599

1.	Inbreng van onroerende goederen	599
2.	Inbreng van roerende goederen	602
b.	De bijzondere regels voor de inbreng aan en door de langstlevende echtgenote.	608
1.	Inbreng aan de langstlevende echtgenote	609
i.	Regel: inbreng tegenover de langstlevende echtgenote	609
i.	Uitzondering: toestemming van de langstlevende echtgenote.	611
2.	Inbreng door de langstlevende echtgenote	617
§ 2.	Nieuw recht	620
a.	De inbrengregels tussen de erfgenamen-bloedverwanten	620
1.	Inbreng van de waarde	620
2.	Inbreng in waarde	624
b.	De positie van de langstlevende partner.	626
1.	De positie van de langstlevende echtgenote	626
2.	De positie van de langstlevende wettelijk samenwonende partner	629
3.	De gevolgen voor de overige erfgenamen	630

Hoofdstuk 5.

Conventionele devolutie	631
-----------------------------------	-----

Afdeling 1. Instrumenten van de conventionele devolutie	631
I. Testamentaire devolutie	632
II. Contractuele devolutie	632
A. Het principiële verbod van erfovereenkomsten	632
§ 1. Oud recht: rigide verbod.	634
a. Definitie en constitutieve bestanddelen	634
1. Niet-betwiste bestanddelen	635
2. Twee betwiste bestanddelen	637
i. Rechten in een nalatenschap of in een bestanddeel ervan.	637
ii. De toekenning, wijziging of afstand van louter eventuele rechten.	638
b. Sanctie	640
§ 2. Nieuw recht: versoepeld verbod.	642
a. Draagwijdte verbod	642
b. Algemene geldigheidsvereisten	643
c. Specifieke gevolgen van erfovereenkomsten	645
d. Sanctie	646

B.	Enkele wettelijke uitzonderingen	647
§ 1.	De algemene erfovereenkomsten.....	648
a.	De contractuele erfstelling	649
b.	De overeenkomst tot afstand van erfrechtelijke aanspraken.....	650
1.	Artikel 1287 Ger.W.	650
2.	Artikel 1388, lid 2 BW	654
§ 2.	De globale erfovereenkomst.....	660
Afdeling 2.	De inhoudelijke begrenzing: de reserve.....	662
I.	Definitie en kenmerken van de reserve	665
A.	Definitie.....	665
B.	Kenmerken van de reserve	665
§ 1.	De reserve is een deel van de nalatenschap	666
a.	De reserve is slechts een beschermd erfdeel indien en voor zover de erfgerechtigde een ab intestaat erfgenaam is	666
b.	<i>Pars hereditatis of pars bonorum?</i>	667
§ 2.	De reserve is een kwantitatief en kwalitatief beschermd deel van de nalatenschap	669
§ 3.	De reserve verschafft de reservataire erfgenaam een persoonlijk, individueel en eigen betwistingsrecht	670
a.	De reserve verschafft ‘slechts’ een betwistingsrecht.....	670
b.	Kenmerken van het betwistingsrecht	672
c.	Gevolg van de uitoefening van het betwistingsrecht ...	673
§ 4.	De reserve is van dwingend recht	674
II.	De reservataire en de omvang van het reservataire deel.....	676
A.	De reservataire	676
B.	De omvang van het beschikbare deel	677
§ 1.	De reserve van de afstammelingen	677
§ 2.	De reserve van de langstlevende echtgenote	680
§ 3.	De ascendenten: van reservataire erfgenaam naar onderhoudsgerechtigde.....	684
§ 4.	Bijzondere hypothese van samenloop van afstammelin- gen met een langstlevende partner	687
a.	De langstlevende echtgenote is begiftigde van het grootst mogelijk beschikbaar deel	688
b.	Een derde was begiftigde van het beschikbaar deel	689
1.	Oud recht	689
2.	Nieuw recht	692
III.	De techniek van de reservebescherming	694
A.	De techniek van de kwantitatieve reservebescherming.....	694
§ 1.	Stap 1. De samenstelling van de fictieve massa.....	695

a.	De bestaande goederen	695
b.	De aftrek van de schulden	696
c.	Toevoeging van de schenkingen	698
1.	Alle schenkingen die de overledene heeft gedaan, moeten worden toegevoegd	701
i.	Alleen (kapitaal)schenkingen moeten worden toegevoegd.	701
a.	Algemeen	701
b.	Het bijzondere probleem van de verreke- ning van de huwelijksvoordelen	704
ii.	Alle schenkingen moeten worden toege- voegd	705
a.	Algemeen	705
b.	Het bijzondere probleem van de (onrechtstreekse) schenking via de begunstiging van een levensverzeke- ring.	706
iii.	Enkel schenkingen door de overledene moeten worden toegevoegd	708
2.	Waardebepaling van de toe te voegen schenkin- gen.	710
i.	Oud recht.	710
a.	Principe.	710
b.	Voorwerp van de toe te voegen schenkingen	712
ii.	Nieuw recht	715
d.	Appendix: één fictieve massa?	718
§ 2.	Stap 2. Aanrekening op het beschikbare deel	720
a.	Algemeen.	720
b.	Voorwerp van de aanrekening op het beschikbaar deel	727
c.	Volgorde van de aanrekening.	727
d.	Datum van de gift.	729
§ 3.	Stap 3. De vordering tot inkorting	732
a.	Algemeen.	732
b.	Kenmerken van de vordering tot inkorting.	733
c.	De wijze van inkorting	735
1.	Oud recht	735
i.	Principe	735
ii.	Uitzonderingen.	736
2.	Nieuw recht	738
i.	Principe	738

ii.	Uitzonderingen.....	740
d.	De termijn voor de uitoefening van de vordering tot inkorting	741
B.	De techniek van de kwalitatieve reservebescherming.....	742
§ 1.	Algemeen.....	742
§ 2.	Toepassingsgebied van de kwalitatieve bescherming	743
a.	Enkel de kwantitatieve reserve is kwalitatief beschermd	743
b.	De kwalitatieve reserve beschermt enkel tegen lasten, voorwaarden en modaliteiten opgelegd door de erfflater	745
§ 3.	Evolutie: van onbeschikbaarheid naar functionele interpretatie.....	747
§ 4.	De vordering tot nietigverklaring van de last.....	750
IV.	(On)aantastbaarheid van de reserve?	751
A.	De aantasting van de ascendentenreserve – oud recht	752
B.	De aantasting van de reserve van de langstlevende echtgenote... ..	753
V.	(Anticipatieve) verzaking aan de reserve.....	755

DEEL III.

GIFTEN	757
--------------	-----

Algemene bibliografie	759
-----------------------------	-----

Inleiding	761
------------------------	-----

Afdeling 1. De plaats van de giften in het verbintenissenrecht	762
--	-----

I. Rechtshandelingen onder bezwarende en onder kosteloze titel.....	762
---	-----

II. Dienstengiften en kapitaalgiften	764
--	-----

Afdeling 2. (Slechts) twee manieren om te beschikken onder kosteloze titel.....	767
--	-----

I. Twee manieren om te beschikken onder kosteloze titel	767
---	-----

II. “Slechts” twee manieren om onder kosteloze titel te beschikken?.....	768
--	-----

A. Verbod om op andere manieren onder kosteloze titel te beschikken	768
--	-----

B. De (echte en onechte) uitzonderingen en vermeende uitzonde- ringen.....	769
---	-----

Afdeling 3. Dubbel(zinnig)e houding van de wetgever tegenover rechts- handelingen onder kosteloze titel	776
--	-----

Hoofdstuk 1.	
Giften (algemeen)	779
Afdeling 1. Constitutieve bestanddelen van een gift	779
I. De constitutieve elementen	782
A. Materieel element	783
B. Intentioneel element	784
II. De constitutieve elementen en de kwalificatie in de praktijk	785
A. Algemeen	785
B. Gronden waarop de kwalificatie schenking wordt geweerd	787
III. Het bewijs van de gift	790
Afdeling 2. Algemene grondvereisten voor giften	793
I. Inhoudelijke geldigheidsvereisten	793
A. Toestemming	797
§ 1. Een volwaardige wilsvorming	798
a. Gezondheid van geest: de “theorie van de versterkte toestemming” (gecontesteerd)	799
b. Het bewijs van de ongezondheid van geest	802
1. Bewijslast en bewijslastverdeling	802
2. Bewijsmiddelen	805
§ 2. Een wil, vrij van gebreken	811
a. Dwaling	813
1. Toepassingsvoorwaarden	813
2. Toepassingsgeval: dwaling over de beweegreden ..	816
b. Bedrog	817
1. Toepassingsvoorwaarden	817
2. Een bijzonder toepassingsgeval: captatie en suggestie	819
c. Geweld	820
B. Bekwaamheid	822
§ 1. Beschermende rechtsonbekwaamheid	826
a. Algemene rechtsonbekwaamheid	826
b. Relatieve rechtsonbekwaamheid in specifieke relaties	827
1. Algemeen	827
2. Rechtsonbekwaamheid om te beschikken ten voordele van de voogd	830
3. Rechtsonbekwaamheid om te beschikken ten voordele van de bewindvoerder of een gerechte- lijk mandataris	831
4. Rechtsonbekwaamheid om te beschikken ten voordele van dokters of verzorgers	834

§ 2.	Beschermende handelingsonbekwaamheid.	837
a.	Inleiding.	837
b.	Handelingsonbekwaamheid om te beschikken.	839
1.	De handelings(on)bekwaamheid van de beschermde persoon om te beschikken	839
i.	Minderjarigen.	839
ii.	De meerderjarige beschermde personen	839
a.	Oud – het voorlopig bewind	840
b.	Het nieuwe recht	845
2.	De (on)mogelijkheid om de handelingsonbe- kwaamheid op te vangen	850
i.	Oud recht.	851
ii.	Nieuw recht	855
c.	Handelingsonbekwaamheid om te ontvangen	857
1.	Algemene regeling	857
2.	Uitzondering: ascendentenaanvaarding bij schenking aan een minderjarige.	860
§ 3.	Het speciale geval van giften aan rechtspersonen.	862
C.	De oorzaak	866
§ 1.	Het begrip oorzaak	867
a.	Verschillende causaliteitstheorieën.	867
b.	De recente rechtspraak van het Hof van Cassatie	870
§ 2.	De functies van de oorzaak	871
a.	De totstandkoming van de gift.	871
1.	De dwaling over de oorzaak	871
2.	De geoorloofdheid van de oorzaak.	872
b.	Het voortbestaan van de gift (?)	877
II.	Regeling inzake ongeoorloofde en/of onmogelijke voorwaarden	884
A.	Algemeen.	885
B.	Evolutie in de rechtspraak	889
III.	Ontbinding van giften.	892
A.	De ontbinding van de gift wegens niet-uitvoering van de last.	894
§ 1.	Toepassingsvoorwaarden	895
a.	Last	895
b.	Niet-uitvoering van de last	898
§ 2.	De vordering tot ontbinding	899
§ 3.	Gevolgen van de ontbinding	900
B.	De ontbinding van de gift wegens ondankbaarheid.	901
§ 1.	Gronden van ondankbaarheid.	901
§ 2.	De vordering tot ontbinding wegens ondankbaarheid	908
§ 3.	Gevolgen van de ontbinding	911

Hoofdstuk 2.	
Schenkeningen	915
Inleiding	917
Afdeling 1. Een schenking is een overeenkomst	917
I. De schenking is een overeenkomst, geen akte	917
II. (Andere) bijzondere kenmerken	918
Afdeling 2. Specifieke aandachtspunten inzake de totstandkoming	921
I. Het voorwerp van de schenking	921
II. De vormvereisten van de schenking	923
A. De notariële schenking	923
§ 1. Formalisme in de eerste graad	924
§ 2. Formalisme in de tweede graad	926
B. De alternatieve schenkingsvormen	930
§ 1. De handgift	931
a. Definitie en historiek	931
b. Alternatief formalisme: de <i>traditio</i>	933
1. Voorwerp van de handgift	933
2. Vormen van <i>traditio</i>	934
3. Modaliteiten van de handgift	938
c. Bewijs	938
§ 2. De vermomde schenking	939
a. Definitie en geldigheidsvoorwaarden	939
b. Gevolgen van de ontdekking van de vermomming	941
§ 3. De onrechtstreekse schenking	941
a. Definitie	941
b. Geldigheidsvoorwaarden	946
C. Sanctie bij de niet-naleving van de opgelegde vormvereisten	946
§ 1. Absolute vernietigbaarheid gedurende het leven van de schenker	947
§ 2. Relatieve vernietigbaarheid na het overlijden van de schenker	949
Afdeling 3. Een schenking is een overeenkomst waarbij het geschonken goed dadelijk wordt overgedragen	950
I. Principe en draagwijdte	950
II. Implicaties voor de modaliteiten van de schenking	954
A. De schenking onder opschortende voorwaarde	955
B. De schenking onder opschortende termijn	957
Afdeling 4. Een schenking is een overeenkomst waarbij het geschonken goed onherroepelijk wordt overgedragen	960
I. Afbakening ten opzichte van andere rechtsfiguren	961
II. Toepassingsgebied	962

A.	<i>Ratione temporis</i>	962
B.	<i>Ratione materiae</i>	962
C.	<i>Ratione personae</i>	963
III.	Toepassingsgevallen.....	965
A.	Artikel 944 BW: schenking onder potestatieve voorwaarde.....	965
B.	Andere wettelijke toepassingsgevallen.....	971
C.	Andere toepassingsgevallen.....	973
§ 1.	Schenking onder ontbindende termijn.....	973
§ 2.	Sanctie bij een schending van de onherroepelijkheid.....	975
	Afdeling 5. De modalisering van schenkingen – clausules.....	976
I.	Het Ferrarisyndroom.....	977
II.	Het heksensyndroom.....	978
III.	Het naaktheidssyndroom.....	980
IV.	Het baronsyndroom.....	981
V.	Het dynastiesyndroom.....	981
Hoofdstuk 3.		
Testamenten.....		
Afdeling 1. Constitutieve kenmerken van het testament.....		
Afdeling 2. Specifieke aandachtspunten bij de totstandkoming.....		
I.	De omvang van het legaat.....	989
A.	De kwalificatie van de legaten.....	989
B.	Gevolgen van het onderscheid.....	991
II.	De aanduiding van de legataris.....	992
A.	De legataris moet bestaan.....	992
B.	De legataris moet bepaald/bepaalbaar zijn.....	993
C.	De legataris moet door de erflater aangeduid zijn in het testament.....	993
III.	Vormvereisten van het testament.....	994
A.	Vormvereisten.....	994
§ 1.	Het openbaar testament.....	996
a.	Dictee door de erflater.....	998
b.	‘Op papier opgemaakt’ – notarieel schrijven.....	999
c.	De lectuur.....	1000
d.	Ondertekening.....	1000
e.	Vermelding van de verrichte formaliteiten.....	1001
§ 2.	Het eigenhandig testament.....	1003
a.	Het eigenhandig geschrift.....	1004
b.	De dagtekening.....	1006
c.	De handtekening.....	1009
d.	Toevoegingen, wijzigingen en doorhalingen.....	1010

§ 3. Het internationaal testament	1011
a. Vormvereisten	1012
1. Op straffe van vernietigbaarheid voor- geschreven vormvereisten	1012
2. Niet op straffe van vernietigbaarheid voorgeschreven vormvoorschriften	1013
b. Conversie van een vernietigbaar authentiek testament in een internationaal testament	1014
B. Gevolgen van de kenmerken van het testament	1015
§ 1. Gevolgen inzake bewijs van een testamentaire beschikking	1015
§ 2. Gevolgen inzake interpretatie van testamenten	1016
a. De algemene interpretatieregels van artikel 1156 e.v. BW	1017
b. Nuanceringen op de gemeenrechtelijke inter- pretatieregelen	1019
1. Verbod op interpretatie in geval van duidelijk- heid	1019
2. Voor de naar voren geschoven interpretatie bestaat er een geschreven basis in het testament . .	1019
Afdeling 3. Herroepelijkheid van het testament of het legaat	1021
I. Algemeen	1021
II. Uitdrukkelijke herroeping bij testament	1022
III. Impliciete herroeping	1023
Afdeling 4. Modalisering van de legaten – clausules	1025

